

JÄMSÄ

Jämsän kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelma 2022–2025

Sosiaali- ja terveystalautakunta 113 §/28.9.2022

Kaupunginhallitus xx §/ 3.10.2022

Kaupunginvaltuusto xx §/10.10.2022

JÄMSÄ

**JÄMSÄN KAUPUNGIN
MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISOHJELMA 2022-2025**

Sisällys

1. JOHDANTO	5
2. KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ	6
<i>Kiintiöpakolainen</i>	<i>6</i>
<i>Kotoutumisen edistämällä.....</i>	<i>6</i>
<i>Kotouttamisohjelma</i>	<i>6</i>
<i>Kotoutuminen</i>	<i>7</i>
<i>Kotoutumissuunnitelma.....</i>	<i>7</i>
<i>Maahanmuuttaja.....</i>	<i>7</i>
<i>Monikulttuurinen, monietninen.....</i>	<i>7</i>
<i>Pakolainen</i>	<i>7</i>
<i>Paluumuuttaja</i>	<i>7</i>
<i>Siirtolainen.....</i>	<i>8</i>
<i>Turvapaikanhakija</i>	<i>8</i>
<i>Ulkomaalainen.....</i>	<i>8</i>
<i>Ulkosuomalainen</i>	<i>8</i>
<i>Tilapäinen suojelu</i>	<i>8</i>
3. TURVAPAIKAN HAKIJOIDEN VASTAANOTTO	8
<i>3.1 Lainsäädäntöä</i>	<i>8</i>
<i>3.2 Kotoutumislain kokonaisuudistus</i>	<i>9</i>
<i>3.3 Kunnan kotoutumisohjelma (nykyisin kotouttamisohjelma)</i>	<i>10</i>
4. KOTOUTUMISEN EDISTÄMINEN	10
5. ASUMINEN	10
6. SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT	11
<i>6.1. Sosiaalipalvelut</i>	<i>11</i>
<i>6.2. Toimeentuloturva ja aikuissosiaalityö</i>	<i>12</i>
<i>6.3. Lapsiperheiden tuki</i>	<i>12</i>
<i>6.4. Terveyspalvelut</i>	<i>13</i>
7. SIVISTYSTOIMIALAN PALVELUT EIJÄ POLKU ELÄMÄÄN – OSAAVASTI JA OPPIVASTI	15
<i>7.1. Kasvatus- ja koulutuspalvelut – Opinpolku lapsesta aikuiseksi</i>	<i>15</i>
<i>7.1.1. Varhaiskasvatus.....</i>	<i>15</i>
<i>7.1.2. Perusopetus</i>	<i>15</i>
<i>7.1.2. Lukiokoulutus.....</i>	<i>16</i>

7.1.3. Ammatillinen sekä muu koulutus.....	16
8. ELÄMÄNLAATUPALVELUT.....	17
8.1. Työväenopisto.....	17
8.2. Jämsänjokilaakson musiikkiopisto.....	17
8.3. Kirjasto.....	17
8.4. Vapaa-ajan palvelut.....	18
8.5. Kolmannen sektorin rooli ja vuorovaikutus.....	18
9. MAAHANMUUTTAJIEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMINEN.....	19
10. KELAN (Kansaneläkelaitoksen) PALVELUT.....	20
9.1. Toiminta.....	20
9.2. Suomen sosiaaliturvaan kuulumisen ja kiintiöpakolaisten oikeus Kelan etuuksiin.....	20
9.3. Turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten oikeus Kelan etuuksiin.....	20
9.4. Asiointi Kelassa.....	20
9.5. Asiointi toisen puolesta.....	21
9.6. Kelan tulkkipalvelu.....	21
9.7. Tietoa Kelan etuuksista ja palveluista.....	21
9.8. Muita palveluita.....	21
11. TYÖ- JA ELINKEINOHALLINNON SEKÄ TYÖLLISYYDEN KUNTAKOKEILUN PALVELUT.....	21
10.1. Asiointi TE – toimistossa tai työllisyyden kuntakokeilussa.....	22
10.2. Oikeus kotoutumissuunnitelmaan.....	23
10.3. Tilapäistä suojelua hakeneen oikeus työntekoon.....	24
12. POLIISIN PALVELUT.....	24
13. EVL SEURAKUNNAN PALVELUT.....	25
14. SPR.....	26
15. KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS.....	26
16. KIELIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN.....	27
17. KOTOUTTAMISEEN LIITTYVIEN KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN KUNNILLE.....	27
18. KUNTIEN KORVAUKSET VASTAANOTTOPALVELUIDEN TUOTTAMISESTA TILAPÄISTÄ SUOJELUA SAAVILLE.....	29
19. TIEDOTTAMINEN.....	30
20. KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS.....	30
21. TIETOLÄHTEITÄ.....	31

1. JOHDANTO

Muuttoliike ulkomailta Suomeen on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Ulkomaalaisten väestöosuus lähes kaksinkertaistui 2000-luvulla. Vuonna 2012 maassamme asui noin 195 500 ulkomaan kansalaista. Vuoteen 2030 mennessä määrän on arvioitu kasvavan noin 500 000 henkeen. Tilastokeskuksen väestötilaston mukaan vuonna 31.12.2020 Jämsässä oli 19 887 asukasta, joista 301 oli ulkomaan kansalaisia. Viro, Venäjä, Irak ja Thaimaa olivat yleisimmät ulkomaiden kansalaisuudet paikkakunnalla.

Maahanmuuttoperusteet ovat moninaiset. Suomeen muutetaan perhesiteen, työsuhteen ja opiskelun vuoksi sekä kansainväliseen suojeluun liittyvistä syistä. Maahanmuuton kasvusuuntauksesta takia maahanmuuttajien tarpeet on huomioitava julkisia palveluja järjestettäessä. Tarvitaan myös erillisiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja.

Valtioneuvostossa on valmisteilla lakimuutos: **Hallituksen esitys laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta HE 84/2022 vp.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia ja kotoutumisen edistämisestä annettua lakia sosiaali- ja terveystieteiden järjestämistä vastuun siirtymisen takia. Lisäksi säädettäisiin hyvinvointialueille uusi tehtävä alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden tuen järjestämisessä. Lakimuutosten on suunniteltu tulevan voimaan 1.1.2023 eli samaan aikaan hyvinvointialueiden aloittamisen kanssa.

Kotouttamisohjelma on kunnassa toteutettavan pakolais- ja maahanmuuttopolitiikan kannalta keskeinen ohjelma-asiakirja. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 1.1.2023 on tärkeää kuvata hyvinvointialueen ja kunnan välinen vastuunjako. Kotouttamisohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Ohjelma sisältää myös konkreettiset toimenpiteet siitä, miten monikulttuurisuutta kunnan alueella edistetään ja seurataan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus), TE-toimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on osallistuttava omatoimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja seurantaan kunnan yhteistyöaloitteesta. Myös muut paikallistason toimijat voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista.

Kotouttamisohjelma hyväksyttiin edellisen kerran Jämsän kaupungin valtuustossa 6.6.2016 § 41. Kotouttamisohjelmassa todetaan, että Jämsän kaupungin kotouttamisohjelma hyväksytään kaupungin valtuustossa ja tarkistetaan kerran

valtuustokaudessa.

Jämsän kaupungin kotouttamisohjelman päivitys aloitettiin keväällä 2022 Ukrainan sodan varjossa. Venäjä aloitti 24.2.2022 Ukrainaa vastaan täysimittaisen sodan. Se, että sotaa käydään lähellä Euroopassa, on tuonut kotouttamisohjelman päivittämiseen uudenlaisen ajankohtaisuuden ja huolen.

Tämä kotouttamisohjelma on laadittu sosiaalitoimen johdolla viranhaltijatyönä, yhteistyötahoja konsultoiden. Tärkeänä tukena on ollut Keski-Suomen Ely-keskuksen maahanmuuttoasiantuntija Marja Riikonen.

Yhteistyötahot nimesivät edustajikseen työryhmään seuraavat henkilöt:

Elinvoimatoimi, yrityspalvelut	yrityspalvelupäällikkö Marko Leppänen
Jämsän Kelan toimisto	ryhmäpäällikkö Minna Tapanila
Jämsän poliisi	komisario Veli-Pekka Välisaari
Jämsän seurakunta	kirkkoherra Harri Niemelä
Jämsän Terveys Oy	palvelujohtaja Sisko Tiirinen
Keski-Suomen TE-toimisto ja työllisyyden kuntakokeilu	työllisyyspäällikkö Eeva Heininen
Kiinteistö Oy Jämsänmäki	toimitusjohtaja Jussi Aalto
Sivistystoimi	sivistystoimen johtaja Leena Kilpeläinen
Sosiaali- ja terveyslautakunta	puheenjohtaja Tuula Peltonen
Sosiaalitoimi	johtava sosiaalityöntekijä Kaisa Ahonen (aikuissosiaalityö, perhepalvelut)
Sosiaali- ja terveystoimi	sosiaali- ja terveysjohtaja Sari Hellsten (kotouttamisohjelman kirjoittaja)

2. KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

Kiintiöpakolainen

Henkilö, jolla on YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa.

Kotoutumisen edistämisellä

tarkoitetaan monialaista viranomaisten ja muiden toimijoiden toimenpiteitä ja palveluita.

Kotouttamisohjelma

Kunnat laativat kotoutumisen edistämiseksi ja tukemiseksi kotouttamisohjelman, johon kotouttamislain mukaan sisällytetään myös etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen sekä syrjinnän ehkäiseminen. Ohjelma sisältää suunnitelman kotoutumista edistävästä ja tukevasta toimenpiteistä, palveluista, yhteistyöstä ja vastuista. Tavoitteena on, että kotouttamisohjelmat sovitetaan osaksi kunnan muuta strategista suunnittelua. Kotouttamisohjelman laatiminen on edellytys sille, että kunta voi saada

valtiolta korvausta pakolaisten vastaanottamisesta aiheutuvin kustannuksiin.

Kotoutuminen

Vuorovaikutteinen kaksisuuntainen kehitysprosessi, jossa maahan- muuttajat osallistuvat ja liittyvät yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Kotoutumisprosessi on yksilöllinen ja yleensä myös ylisukupolvinen. Kotoutumiseen liittyy lisäksi myös oman etnisen identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja harjoittaminen.

Kotoutumissuunnitelma

Yksilöllinen kotoutumisen edistämiseksi laadittava suunnitelma, jossa kerrotaan kotoutumisen tavoitteista, palveluista ja palveluihin osallistumisesta. Kotoutumissuunnitelman tarkoituksena on edistää henkilön mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Kotoutumissuunnitelman laatiminen edellyttää oleskelulupaa, oleskeluoikeuden rekisteröintiä, oleskelukorttia tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröintiä. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös alaikäiselle tai perheelle. Kotoutumissuunnitelma perustuu kotoutumislakiin (20-21§).

Maahanmuuttaja

Yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä.

Monikulttuurinen, monietninen

Monikulttuurisuudella tarkoitetaan maassa asuvien ihmisten taustojen ja eri kulttuuristen tapojen ja ymmärryksen huomioonottamista ja tasa-arvoa. Etnisyydessä on kyse yksilön ja ryhmän tavasta jäsentää itseään suhteessa toisiin. Etnisyys on sidoksissa tilanteisiin ja muuttuu ajan myötä. Monikulttuurisuuden rinnalla käytetään käsitteitä monietninen ja monikansallinen. Monietninen painottaa eri etnisten ryhmien ja eri kulttuuriryhmien muodostamaa yhteiskuntaa. Monikansallinen painottaa yhteiskunnan koostumista eri kansallisuutta olevista henkilöistä.

Pakolainen

Henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen takia (YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan). Pakolaisiksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitaarisista syistä.

Paluumuuttaja

Ulkosuomalainen, joka on pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen: esimerkkinä Ruotsin suomalaiset, Viron ja

entisen Neuvostoliiton suomalaiset.

Siirtolainen

Henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulonsa. Maastamuuttaja tai maahanmuuttaja.

Turvapaikanhakija

Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Turvapaikanhakija saa pakolaisaseman, jos hänelle annetaan turvapaikka.

Ulkomaalainen

Henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.

Ulkosuomalainen

Suomen rajojen ulkopuolella asuva Suomen kansalainen tai syntyperältään suomalainen henkilö, joka pitää itseään suomalaisena.

Tilapäinen suojelu

Tilapäistä suojelua voidaan antaa kansainvälisen suojelun tarpeessa olevalle ulkomaalaiselle, jonka turvallinen paluu kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa ei ole mahdollinen sen vuoksi, että maasta tai sen lähialueilta on tapahtunut ihmisten joukkopako aseellisen selkkauksen tai muun väkivaltatilanteen taikka ympäristökatastrofin vuoksi. Tilapäisen suojelun antaminen edellyttää, että suojelun tarve voidaan arvioida lyhytaikaiseksi.

Lisätietoja: www.migri.fi/tilapainen-suojelu

3. TURVAPAIKAN HAKIJOIDEN VASTAANOTTO

3.1 Lainsäädäntöä

Vastaanotto toimintaa säätelevät useat sopimukset ja lait. Geneven pakolaissopimuksen (1951) ja sitä täydentävän lisäpöytäkirjan (1976) mukaan pakolaisella tarkoitetaan henkilöä, joka oleskelee kotimaansa ulkopuolella sen vuoksi, että hänellä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen takia, eikä voi tai halua tällaisen pelon vuoksi turvautua kyseisen maan suojeluun. Sopimuksen keskeinen ajatus on, ettei pakolaista saa palauttaa alueelle, jos häntä uhkaa vaino rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi.

Suomen lainsäädännön kolme keskeisintä maahanmuuttajiin liittyvää lakia ovat ulkomaalaislaki, laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja laki kotoutumisen edistämisestä.

Ulkomaalaislaissa (2004) määritellään ulkomaalaisen maahantuloon, maastalähtöön sekä oleskeluun ja työntekoon Suomessa liittyvät säädökset. Oleskelulupa, viisumeihin, turvapaikkoihin ja maasta poistamiseen liittyvät säädökset löytyvät kaikki ulkomaalaislaista.

Vastaanottokeskuksen palveluja määrittelee laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta (2011) sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta. Lain 14 § määrittelee, että ulkomaalaiselle annetaan oleskeluluvan epäämisen tai tilapäisen suojelun lakkaamisen jälkeen vastaanoton palveluja siihen saakka, kunnes hän on poistunut maasta. Myönteisen oleskeluluvan jälkeen asiakas siirtyy kotouttamisprosessiin.

Kotoutumislain (2010) tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lain mukaan maahanmuuttajalle tulee tarjota kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluita, kuten suomen kielen opetusta sekä tietoa yhteiskunnasta, sen kulttuurista sekä työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksista erityisesti maassaolon alkuvaiheessa.

Laissa säädetään toimista, joilla on tarkoitus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Tavoitteena on, että laissa säädetyillä toimenpiteillä tuetaan maahanmuuttajien osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä kaksisuuntaista kotoutumista. Kotoutumislakia sovelletaan henkilöihin, joilla on voimassa oleva oleskelulupa Suomessa, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti (2 §).

3.2 Kotoutumislain kokonaisuudistus

Kotouttamislain kokonaisuudistus on ollut lausuntokierroksella 2.5.-10.6.2022. Hallituksen esitys eduskunnalle on tarkoitus antaa lokakuussa. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025 alkaen, samaan aikaan työvoimapalvelu-uudistuksen kanssa.

Uusi laki kotoutumisen edistämisestä nopeuttaisi maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä. Lakiesityksen tavoitteena on myös edistää maahanmuuttajien osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia sekä lisätä yhdenvertaisuutta ja vahvistaa hyviä väestösuhteita.

Esityksellä pyritään tehostamaan maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä kehittämällä alkuvaiheen kotoutumispalveluita ja maahanmuuttajien palvelutarpeiden huomiointia sekä parantamalla ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta. Uusi laki kumoaisi vanhan samannimisen lain.

Esitys lisäisi kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä. Kotoutumista edistävät palvelut järjestettäisiin lakiehdotuksen mukaan osana uutta kunnan kotoutumisohjelmaa sekä muina palveluina, joilla tarkoitettaisiin kunnan, hyvinvointialueen ja Kelan palveluita sekä järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen toimintaa.

3.3 Kunnan kotoutumishjelma (nykyisin kotouttamishjelma)

Kunnan kotouttamishjelma olisi kokonaisuus, johon sisältyisi osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelma, monikielinen yhteiskuntaorientaatio, koulutusta, muita kotoutumista ja työllistymistä edistäviä palveluita, ohjausta ja neuvontaa sekä jatko-ohjaus ohjelman päättyessä. Kotoutumissuunnitelmassa sovittaisiin palveluista, jotka vastaavat maahanmuuttajan yksilöllisiin palvelutarpeisiin. Kotoutumisen edistäminen olisi jatkossakin useamman viranomaisen vastuulla oleva tehtävä.

4. KOTOUTUMISEN EDISTÄMINEN

Kotoutuminen on kaksisuuntainen arjen vuorovaikutuksessa toteutuva prosessi maahanmuuttajan ja yhteiskunnan välillä. Kotoutumisen edetessä maahanmuuttajat saavat tarvitsemansa tiedot, taidot ja valmiudet toimiakseen yhteiskunnan aktiivisina jäseninä. Samalla vastaanottava yhteiskunta muuttuu väestön monimuotoistumisen myötä. Viranomaisten lisäksi kotoutumista edistäviä toimijoita ovat esimerkiksi työyhteisöt, järjestöt, yritykset, oppilaitokset, naapurustot, seurakunnat ja muut yhteisöt.

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) astui voimaan 1.9.2011. Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan edellytyksiä osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Tavoitteena on myös edistää tasa- arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Kotoutumislakia sovelletaan kaikkiin Suomessa asuviin maahanmuuttajiin, joilla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti.

Kotoutumislakia määrittää kunnan, työ- ja elinkeinotoimistojen (TE-toimisto), ministeriöiden, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskus) ja aluehallinto- virastojen (AVI) tehtävät ja roolit kotoutumisen tukemisessa. Laissa korostuu myös maahanmuuttajan oma aktiivinen rooli ja osuus kotoutumisprosessissa. Kotouttamis- palvelujen suunnittelun lähtökohtana ovat maahanmuuttajien yksilö- ja perhekohtaiset elämäntilanteet ja tarpeet. Tavoitteena on panostaa etenkin maahanmuuton alkuvaiheeseen tiedotuksen, ohjauksen, neuvonnan, alkukartoituksen, kotoutumissuunnitelman ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden avulla.

Lisätietoja: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>.

<https://kotoutuminen.fi/etusivu>

http://www.tem.fi/ajankohtaista/julkaisut/esitteet/perustietoa_suomesta.

5. ASUMINEN

Jämsässä asuminen keskittyy pääosin kuuteen keskustataajamaan: Jämsän keskustaan eli Seppolaan, Kaipolaan, Jämsänkoskelle, Koskenpäälle, Halliin ja Länkipohjaan. Asutusta on

myös virkeissä kylissä ja haja-asutusalueilla vesistöjen äärellä.

Vuokra-asumiseen on asuntoja rivi-, luhti- ja kerrostaloissa kaikissa taajamissa. Maahanmuuttaja voi hankkia vuokra-asunnon yksityisiltä vuokramarkkinoilta. Yksityisten vuokra-asuntojen tarjontaa voi selvittää kiinteistövälitystoimistoista ja paikallislehtien ilmoitusten perusteella. Kaupungin asuntoja vuokraavat Jämsän kaupungin asuntotoimisto ja Kiinteistö Oy Jämsänmäki. Jämsän kaupungin vuokra-asuntoja haetaan asuntohakemuslomakkeella, jonka voi tulostaa kaupungin internetsivuilta osoitteesta <https://www.jamsanmaki.fi/category/lomakkeet/> . Hakemuksen voi täyttää myös sähköisesti.

Hakulomakkeita saa myös yhtiön toimistolta (Seppolantie 5, 42100 Jämsä) ja kaupungintalon neuvonnasta. Täytetty lomake liitteineen toimitetaan Kiinteistö Oy Jämsänmäen toimistoon. Oppilaitoksilla on tarjolla opiskelija-asuntoja. Omistusasuntojen tarjontaa voi selvittää kiinteistövälitysyriyksistä.

Asumisneuvojan tavoittaa Kiinteistö Oy Jämsänmäen toimistolta. Hän opastaa tarvittaessa asunnon hankinnassa ja muissa asumiseen liittyvissä kysymyksissä. Asumiseen liittyvä kirjallisesta materiaalista, kuten vuokralaisen infopakettista ja lomakkeista hankitaan käännöksiä tarpeellisille kielille.

Lisätietoja: <https://www.jamsanmaki.fi/yhteystiedot/>

6. SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveystoimi kuuluu Keski-Suomen hyvinvointialueeseen 1.1.2023 lukien.

6.1. Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalvelut ovat tasavertaisesti kaikkien kotikuntalain (1994/201) mukaisesti kunnassa asuvien käytettävissä ja saatavilla. Maahanmuuttajien oikeudet kaikkiin etuusmuotoihin ja velvollisuudet palvelujen käyttäjinä ovat samat kuin kenellä tahansa.

Sosiaalitoimen palvelujen yleisenä tavoitteena on edistää lasten, nuorten, aikuisten ja perheiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Kotouttamistyön lähtökohtana on asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen, vanhemmuuden tukeminen sekä koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen edistäminen. Kotouttamistyö on arvioivaa ja suunnitelmallista palvelutoimintaa, joka edellyttää monialaista yhteistyötä. Sosiaali- ja terveyspalveluissa maahanmuuttajien palveluja hoidetaan pääosin samoin perustein ja samoissa toimipisteissä kuin muidenkin asiakkaiden palveluja, mutta määrättyissä tilanteissa he tarvitsevat erityistarpeisiinsa kohdennettuja ja räätälöityjä palveluja. Tällöin maahanmuuttajien palveluissa painotetaan palveluohjauksellista työtettä: huomioita kiinnitetään erityisesti asiakasohjaukseen ja neuvontaan.

6.2. Toimeentuloturva ja aikuissosiaalityö

Perustoimeentulotukea haetaan Kelasta (Kansaneläkelaitos) kirjallisella/sähköisellä hakemuksella. Perustoimeentulotuki on tarkoitettu turvaamaan Suomessa asuvan henkilön toimeentulo sellaisessa tilanteessa, jossa henkilön tai perheen tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Toimeentulotuen rakenne ja suuruus on pyritty muodostamaan siten, että toimeentulotuki kattaa tukea tarvitsevien riittävän peruskulutuksen. Toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloturvan muoto. Se tarkoittaa sitä, että muut etuudet, kuten esimerkiksi työmarkkinatuki, asumistuki ja lapsilisä, on haettava ennen toimeentulotuen myöntämistä.

Perustoimeentulotuki haetaan Kelasta (Kansaneläkelaitos). Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea haetaan sosiaalitoimistosta kirjallisella hakemuksella <https://www.jamsa.fi/palvelut/sosiaali-ja-terveys/sosiaalityo/aikuissosiaalityo> . Pääsääntöisesti etuuskäsittelijät vastaavat toimeentulotukihakemusten käsittelystä.

Aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijät ja sosiaalihoajaajat neuvovat, ohjaavat ja tukevat yksin asuvia henkilöitä ja lapsettomia pariskuntia itsenäiseen selviytymiseen ja parempaan elämänhallintaan. Palvelu on arvioivaa, suunnitelmallista ja kuntouttavaa työtä erilaisissa elämän ongelmatilanteissa, kuten työttömyys, taloudelliset vaikeudet sekä mielenterveys- ja päihdeongelmat. Aikuissosiaalityö tekee tiivistä ja monialaista yhteistyötä esimerkiksi terveydenhuollon, oppilaitosten, työ- ja elinkeinotoimiston, etsivän nuorisotyön palvelujen sekä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa.

6.3. Lapsiperheiden tuki

Lapsiperheiden selviytymistä tuetaan monin tavoin. Eroavat tai erillään asuvat vanhemmat voivat keskustella ja sopia lastenvalvojan vastaanotolla lapsensa huolto- ja tapaamisoikeudesta sekä elatusavusta. Koulukuraattori vastaa koulun sosiaalityöstä. Kuraattori auttaa ja tukee oppilaita ja heidän perheitään koulunkäyntiin, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa.

Lapsiperheiden sosiaalityön tarkoitus on auttaa lasta ja tukea vanhempia, huoltajia sekä muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lisäksi pyritään ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia, lapsen etu ensisijaisesti huomioiden. Ensisijaisesti perhettä pyritään auttamaan ja tukemaan ehkäisevillä perhepalveluilla, esimerkiksi kotipalvelulla.

Lapsiperheiden sosiaalityössä lastensuojelutyön käynnistää huoli lapsen hyvinvoinnista, terveydestä tai kehityksestä. Hyvinvointia vaarantavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi lapsen hoidon laiminlyönti, vanhempien päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelmat tai voimakkaat ristiriidat perheessä. Lapsi tai nuori voi myös itse vaarantaa hyvinvointiaan esim. käyttämällä päihteitä, laiminlyömällä koulunkäyntiään tai tekemällä rikoksia. Lastensuojelu turvaa lapselle oikeuden turvalliseen ja virikkeitä tarjoavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun

ja huolenpitoon. Lapsiperheiden sosiaalityöntekijöiden tehtäviin kuuluu muun muassa lastensuojelun avohuollon (esimerkiksi perhetyö) ja sijaishuollon järjestäminen ja muu sosiaalinen tuki (esim. ohjaus ja neuvonta taloudellisissa asioissa) sekä lapsiperheiden toimeentulotuki.

Lastensuojelu on yhteistyötä perheen, sen lähiverkoston ja viranomaisten, esimerkiksi päivähoidon, neuvolan, koulun ja nuorisotyön kanssa. Vanhempia tuetaan lasten kasvatuksessa ensisijaisesti siten, että lapsi voi kasvaa omassa kodissaan. Mikäli lapsen tilanne ei riittävästi korjaannu tukitoimilla, lapsi voidaan ottaa huostaan ja sijoittaa lastenkotiin, nuorisokotiin tai sijaisperheeseen.

Jokainen, joka huomaa lapsen tai nuoren olevan avun tarpeessa, voi ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijään. Lastensuojelulaki velvoittaa viranomaisia ja luottamushenkilöitä ottamaan tarvittaessa yhteyttä lastensuojeluun. Myös turvapaikanhakijoiden osalta vastaanottokeskuksen henkilöstöllä on lastensuojelulakiin perustuva ilmoitusvelvollisuus. Vastaanottokeskusten osalta lastensuojelupalveluprosessin sisällöllinen toteutus on kunnan vastuulla, ja kustannukset korvataan valtion varoista.

Jämsän Terveys Oy:n alainen perhepalvelukeskus tarjoaa asiantuntija-apua lasten ja nuorten psyykkistä kasvua ja kehitystä koskevissa asioissa.

Maahanmuuttaja-asiakkaiden määrä on ollut suhteellisen vähäinen ja heidän kanssaan varataan enemmän aikaa palvelutilanteeseen ja, vaikka monet asiakkaat asioivat englannin kielellä, käytetään tarvittaessa myös tulkkia.

6.4. Terveyspalvelut

Ulkomaalaisyntyisillä, joiden kotikunta on Keski-Suomen hyvinvointialueella, on oikeus sen järjestämiin terveyspalveluihin terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaisesti (esim. pakolaisaseman saanut). Maahanmuuttajien terveyspalveluihin ja hoitoon pääsy toteutuu terveydenhuoltolain puitteissa.

Terveyspalveluja järjestetään Jämsän pääterveysaseman lisäksi myös taajamien terveysasemilla. Vastaanottopalvelut toimivat ajanvarausperiaatteella. Näistä tarkemmat tiedot löytyvät Jämsän kaupungin Sosiaali- ja terveyspalveluiden oppaasta: <https://www.jamsanterveys.fi/terveyspalvelut/asiakkaalle> . Oppaasta löytyvät tarvittavat yhteystiedot ja käyntiosoitteet mm. hoitajan ja lääkärin vastaanotolle, neuvolaan, laboratorioon, röntgeniin, fysioterapiaan, mielenterveyspalveluihin ja hammashuoltoon.

Äkillisissä sairaustapauksissa, joissa tarvitaan välitöntä ja kiireellistä hoitoa, palvelee Jämsän päivystys 24 h/vrk, puhelin 020 638 3333. Akuuttiin sairaustapaukseen, jossa tarvitaan paikan päälle välitöntä ensihoitoa, yleinen hälytysnumero on 112. Ensihoitotoiminnasta (sairaankuljetuksesta) vastaa sairaanhoitopiiri.

Henkilöllä, joka ei osaa suomen, ruotsin tai englannin kieltä, on oikeus viralliseen tulkkiin,

kun asiakas on kutsuttu vastaanotolle. Jos asiakas varaa itse ajan, tulee aikaa varatessa ilmoittaa tulkin tarpeesta. Yleensä tilataan puhelintulkkaus. Jossain tilanteissa voidaan tulkki pyytää paikan päälle. Asiakas voi vaihtoehtoisesti ottaa käynnille mukaansa valitsemansa henkilön, joka voi toimia tulkkina. Epävirallisilla tulkeilla ei ole vaitiolovelvollisuutta. Tietyissä tilanteissa kulttuurisidonnaisista syistä asiakas ei tällöin voi tuoda esille kaikkia tilanteessa oleellisia asioita.

Tulkin kanssa sovitaan kääntääkö hän puheen sellaisenaan vai onko hän aktiivisessa roolissa käynnillä niin, että kertoo puolin ja toisin asiaan liittyviä kulttuurisidonnaisia asioita, jolloin voidaan saavuttaa asian syvällisempi ymmärtäminen puolin ja toisin.

Lisätietoja:

Jämsän kaupunki: <https://www.jamsa.fi/palvelut/sosiaali-ja-terveys>

Lastensuojelu ja monikulttuurisuus:

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/monikulttuurisuus>

Lastensuojelun keskusliitto:

<https://www.lastensuojelu.info/>

Omahoito-oppaiden eri kieliversioita löytyy: <https://www.jyvaskyla.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/omahoitoa-ja-terveysneuvoja/omahoito-opas>

Rokotukset:

<https://thl.fi/fi/web/infektiaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/eri-kohderyhmien-rokottaminen/turvapaikkaa-hakevien-rokotukset>

Maahanmuuttajien mielenterveysopas: www.mielenterveystalo.fi/maahanmuutto

Seulottavat sairaudet maittain: [Korkean tuberkuloosi-ilmaantuvuudenmaat](#) ja maakohtaisesti seulottavat infektiosairaudet

Tuberkuloosiohjeet ja monikieliset kyselykaavakkeet:

[https://www.tays.fi/fi-FI/Ohjeet/Infektioiden_torjunta/Mikrobikohtaiset_ohjeet/Tuberkuloosiohjeet\(49961\)](https://www.tays.fi/fi-FI/Ohjeet/Infektioiden_torjunta/Mikrobikohtaiset_ohjeet/Tuberkuloosiohjeet(49961))

THL:n kokoamaa tietoa turvapaikanhakijoiden terveydenhuollosta: (maahantulotarkastukset, oikeus terveydenhuoltoon)

<https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/vaestoryhmat/pakolaiset-ja-turvapaikanhakijat>

7. SIVISTYSTOIMIALAN PALVELUT EHJÄ POLKU ELÄMÄÄN – OSAAVASTI JA OPPIVASTI

7.1. Kasvatus- ja koulutuspalvelut – Opinpolku lapsesta aikuiseksi

7.1.1. Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelujen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä.

Kunnassa asuvien maahanmuuttajaperheiden lapsilla on varhaiskasvatustlain mukainen subjektiivinen oikeus päivähoitopaikkaan. Lisäksi kunnan on kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevälle henkilölle kuin kunnan asukkaalle.

Varhaiskasvatuksen tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. Varhaiskasvatus järjestetään samassa ryhmässä suomenkielisten lasten kanssa. Vierastaustaisen lapsen sopeutumista lapsiryhmään tuetaan rohkaisemalla ja kannustamalla lasta vuorovaikutukseen toisten lasten kanssa. Erilaisten lasten toimiminen yhdessä lisää luonnollisella tavalla suvaitsevaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä.

Kaikille varhaiskasvatuksessa oleville lapsille tehdään lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Maahanmuuttajataustaisen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on samalla osa lapsen kotoutumissuunnitelmaa.

Liikelaitos tuottaa kullekin asiakasryhmälle ravitsemussuositusten mukaisia aterioita, huomioiden yksilölliset erityisruokavaliot.

7.1.2. Perusopetus

Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyvät myös monipuoliset ja laadukkaat erityisopetuspalvelut sekä oppilashuollon palvelut.

Perusopetuslain mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Perusopetuslain (§ 5) mukaan esi- ja peruskouluikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille voidaan järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen

tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Oppilaita integroidaan koulun toimintaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Jokaisella oppilaalla on myös oikeus tukiopetukseen.

Valmistavassa opetuksessa on mahdollisen tehostetun tai erityisen tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukitoimien käynnistäminen. Oppilashuollon palvelut on tarkoitettu myös valmistavan opetuksen oppilaille.

Liikelaitos tuottaa kullekin asiakasryhmälle ravitsemussuositusten mukaisia aterioita, huomioiden yksilölliset erityisruokavaliot.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoituksesta säädetään laissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009). Rahoitusta on mahdollista saada esiopetus- ja oppivelvollisuusikäisistä oppilaista.

7.1.2. Lukiokoulutus

Lukio antaa yleissivistävää koulutusta. Lukioon kuten muihinkin perusopetuspohjaisiin oppilaitoksiin haetaan kevään yhteishaussa tai jatkuvassa haussa. Lukio-opiskelijoiden valinta perustuu aikaisempaan koulumenestykseen. Ulkomaisella todistuksella haetaan lukiopaikkaa yhteishaun tai jatkuvan haun kautta suoraan lukiosta.

Lukion voi suorittaa myös yksityisopiskelijana tenttimällä. Lukio järjestää tarvittaessa opiskelijoille erityisopetusta, S2-opetusta ja muuta opiskelun tukea. Lukion opiskelija on oikeutettu opiskeluhuollon ja kouluterveyden huollon palveluihin. Liikelaitos tuottaa kullekin asiakasryhmälle ravitsemussuositusten mukaisia aterioita, huomioiden yksilölliset erityisruokavaliot.

Osana lukiokoulutusta voi suorittaa yksittäisiä opintokokonaisuuksia ammatillisesta koulutuksesta sekä yhdistelmätyöskintoja. Sama pätee myös ammatillisen koulutuksen opiskelijoihin. Lukiokoulutuksessa vieraskielisten opiskelijoiden opetukseen voidaan hakea erillistä valtionavustusta.

7.1.3. Ammatillinen sekä muu koulutus

Ammatillinen oppilaitos Gradia Jämsä kouluttaa niin nuoria kuin aikuisiakin. Oppilaitos sijaitsee kahdessa toimipisteessä Jämsässä. Valittavana on monien eri alojen koulutusmahdollisuuksia, kuten lähihoitaja, kokki, laborantti, ajoneuvoasentaja, kuorma-autonkuljettaja, puutarhuri. Opiskelu toteutetaan joustavasti, ja kaikille tehdään yksilöllinen opiskeluohjelma. Ammatillinen koulutus on työpainotteista eli suuri osa opiskelusta tapahtuu aidoissa työelämätilanteissa. Gradia Jämsä järjestää myös tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta sekä urheiluvalmennusta, jossa opiskelija voi yhdistää opiskelu- ja urheilu-uransa. Myös yritysten ja työelämän osaamisen kehittäminen on tärkeä osa Gradia Jämsän toimintaa.

Tutustu koulutuksiin verkkosivuilla: www.gradia.fi tai ottamalla yhteyttä Gradia hakupalveluihin puhelimitse 040 341 6193 tai sähköpostilla hakupalvelut@gradia.fi.

Jämsän Kristillinen Kansanopisto tarjoaa vapaan sivistystyön opintoja. Opistossa voi opiskella myös englannin ja ruotsin kielellä.

Aikuiskoulutusta tarjoavat lisäksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun aluekehittämisspalvelut ja Jyväskylän avoin yliopisto.

8. ELÄMÄNLAATUPALVELUT

8.1. Työväenopisto

Työväenopisto tarjoaa mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen kurssien kautta vaikuttaen samalla yhteisöllisesti aidon ja osallistuvan kansalaisyhteiskunnan toimivuuteen. Jämsän työväenopisto järjestää myös suomen kielen opetusta.

8.2. Jämsänjokilaakson musiikkiopisto

Musiikkiopisto järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisia musiikinopintoja ja musiikin alan ammattiopintoihin suuntautuvia opintoja.

8.3. Kirjasto

Kirjasto on luonteeltaan matalan kynnyksen palvelu kaikille ikäryhmille. Kirjasto toimii osana alueellista, kansallista ja kansainvälistä kirjastoverkkoa ja on kaikille avoin tiedon, sivistyksen ja virkistyksen keskus. Kirjasto tukee kokoelmallaan ja palveluillaan yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja virkistäytymiseen sekä tarjoaa tilat erilaisille tapahtumille ja toiminnalle. Kirjasto tarjoaa käytettäväksi monipuolisen ja uudistuvan kokoelman. Aineistoa on useilla eri kielillä, kirjojen lisäksi myös lehtiä, musiikkia ja elokuvia. Oman kokoelman lisäksi asiakkaiden saavutettavissa on tarpeen mukaan myös muiden kirjastojen aineistot.

Kirjaston kautta saavuttaa laajan valikoiman sähköistä aineistoa, kuten sähköisiä kirjoja ja äänikirjoja sekä aikakausi- ja sanomalehtiä. PressReader -palvelussa voi lukea eri maiden lehtiä yli 60 eri kielellä.

Kirjastokortilla ovat kaikki aineistot ja sähköiset kokoelmat käytettävissä.

Kirjasto tukee yhteisöllisyyttä järjestämällä tapahtumia, kuten musiikkiesityksiä, luentoja ja satutunteja sekä tukee lasten ja nuorten lukutaitoa ja -harrastusta. Kirjasto tarjoaa mahdollisuuksia myös asukkaiden omaehtoiseen toimintaan tiloissaan. Digitaitojen opastusta tullaan jatkossa järjestämään kirjaston tiloissa vapaaehtoisuutena.

Monikielisen kirjaston Monikielinen kirjasto | Helmet kokoelmassa on teoksia yli 80 kielellä lapsille, nuorille ja aikuisille. Lisäksi tarjolla on musiikkia, elokuvia, aikakauslehtiä, äänikirjoja ja e-kirjoja. Monikielinen kirjasto tarjoaa mahdollisuuden lukea kirjallisuutta omalla äidinkielellä. Sieltä toimitetaan aineistoa muualla Suomessa oleviin kirjastoihin. Voit pyytää henkilökuntaa tilaamaan sinulle tarvitsemasi teokset.

Kirjastosta saa myös selkokielistä kirjallisuutta suomen kielen opiskeluun sekä kielikursseja.

Kirjasto toimii julkisena tilana, jossa eri kieli- ja kulttuuritaustaiset voivat oleskella vapaasti ja tavata toisiaan.

8.4. Vapaa-ajan palvelut

Kulttuuripalvelut luo mahdollisuuksia kaikenikäisille kuntalaisille harrastaa taidetta, kokea kulttuurielämyksiä tai perehtyä kulttuuriperinteeseen yhdessä paikallisten yhdistysten kanssa. Kulttuuritoimen palvelut ovat jokaisen kaupungissa asuvan käytettävissä tasapuolisesti, esim. Galleria Kivipankin näyttelyt. Kulttuuritapahtumien tavoitteena on myös lisätä ihmisten vuorovaikutusta ja suvaitsevaisuutta sekä oivaltaa taiteen avulla erilaisuutemme rikkaus ja toisaalta samankaltaisuus. Kulttuuripalvelut edistää toiminnallaan kulttuurien kohtaamista ja tasoittaa tietä jämsäläiseen toimintakulttuuriin sopeutumiselle.

Liikuntapalveluiden tehtävänä on järjestää monipuolisia, terveyttä ja hyvinvointia edistäviä liikuntapalveluita eri-ikäisille kuntalaisille sekä omatoimisesti että yhdessä paikallisten yhdistysten kanssa. Uimahallipalvelu on kaikille avoinna ja ohjattua toimintaa järjestetään sekä lapsille että aikuisille. Liikuntapalveluiden tavoitteena on madaltaa maahanmuuttajien osallistumisen kynnyksiä tarjolla oleviin liikuntapalveluihin sekä rohkaista yhdistyksiä huomaamaan monikulttuurisen toiminnan mahdollisuudet.

Nuorisopalvelut tuottaa nuorten palveluja itse ja yhdessä paikallisten järjestöjen kanssa. Järjestettävät palvelut ovat mm. avoin nuorisotilatoiminta, kerho- ja leiritoiminta. Nuoria kannustetaan aktiiviseen kuntalaisuuteen, avoimuuteen ja avarakatseisuuteen. Kaiken kaikkiaan elämänlaatupalvelut rohkaisevat osallistumaan kaikkiin kaupungin järjestämiin palveluihin. Kaupungin, yrittäjien, Avituksen, työ- ja elinkeinotoimiston, 4H-yhdistyksen ja seurakunnan kanssa tehdään käytännön yhteistyötä mm. nuorten kesätyöpaikkojen lisäämiseksi. Maahanmuuttajalapsen ja nuoret ovat nuorisotoiminnassa samanarvoisessa asemassa. Koulujen ja muiden yhteistyötahojen kanssa toteutettavassa ryhmäytystoiminnassa huomioidaan erityisesti maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret.

8.5. Kolmannen sektorin rooli ja vuorovaikutus

Jämsän alueella toimii runsaasti aktiivisia järjestöjä. Järjestöjen toimintaan voi osallistua oman kiinnostuksen mukaan. Jämsän kaupungin elämänlaatupalvelut tuottavat tapahtumia ympäri vuoden. Tapahtumien tuottamiseen ja järjestämiseen

otetaan mielellään mukaan uusia aktiivisia toimijoita ja yhteistyökumppaneita. Monet valtakunnalliset kansalaisjärjestöt toimivat myös Jämsässä.

Vapaa-ajantoimintaa järjestäviä yhdistyksiä on Jämsässä lukuisia ja tietoa paikallisesta harrastustoiminnasta saa mm. Harrastukset-sivustolta <https://www.jamsa.fi/harrastukset/>

Eri järjestöjen tuella ja yhteistyössä seurakunnan kanssa voidaan järjestää luontevia kulttuurien kohtaamispaikkoja eri teemoilla.

Lisätietoja: <http://www.jamsa.fi/kasvatus-ja-koulutus>

9. MAAHANMUUTTAJIEN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMINEN

Jämsän kaupungin yrityspalvelut ovat osa elinvoimatoimialaa. Yrityspalvelut antaa neuvontaa Jämsässä asuville tai Jämsään muuttaville henkilöille sekä Jämsään sijoittuville yrityksille. Elinvoimatoimialalla hallinnoidaan työpaikkoja synnyttäviä aluekehittämishankkeita, joissa yritykset ovat aktiivisesti mukana.

Yrityspalvelut tarjoaa yrityksen perustamisneuvontaa yrittäjäksi aikoville sekä neuvoo toimivia yrityksiä niiden kehittämishankkeissa. Yrityspalvelut välittää yrityksille koulutusta ja sekä asiantuntijapalveluita liiketoiminnan kehittämiseen liittyvissä asioissa. Elinvoimatoimialalla toteutetaan Jämsän sijoittumis- ja elinkeinomarkkinointia sekä edistetään yritysten sekä muiden elinvoimaa lisäävien toimijoiden välistä yhteistyötä.

Yrityspalvelut auttaa alkavia yrittäjiä liiketoimintasuunnitelman, kannattavuuslaskelman ja tulosenusteen laatimisessa sekä toimitilojen etsimisessä. Toimivia yrityksiä neuvotaan investointitukiasioissa, yrityskauppatilanteissa sekä muissa kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä.

Yrityspalvelut tekee yhteistyötä TE-toimiston, ELY- keskuksen ja muiden viranomaisten kanssa mm. maahanmuuttajien yrittäjyyden edistämiseksi. Kannattaa ottaa yhteyttä Jämsän kaupungin yrityspalveluihin (yrityspalvelut@jamsa.fi), ennen yrityksen perustamista, jolloin voidaan suunnitella yhdessä yrityksen käynnistämiseen liittyvät toimenpiteet. Yrityspalvelut antaa neuvontaa tarpeen mukaan myös englannin kielellä.

Lisätietoja:

<https://www.jamsa.fi/tyo-ja-yrittaminen/yrittajan-palvelut/yritysneuvonta/>

10. KELAN (Kansaneläkelaitoksen) PALVELUT

9.1. Toiminta

Kela hoitaa Suomessa asuvien perusturvaa eri elämäntilanteissa. Kelan asiakkaita ovat kaikki Suomessa asuvat sekä ulkomailla asuvat Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluvat henkilöt. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat lapsiperheiden tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, opintotuki ja vähimmäiseläkkeet ja perustoimeentulotuki. Lisäksi Kela huolehtii vammaisetuuksista ja sotilasavustuksista.

9.2. Suomen sosiaaliturvaan kuuluminen ja kiintiöpakolaisten oikeus Kelan etuuksiin

Suomen sosiaaliturvaan kuuluminen tarkoittaa sitä, onko henkilöllä oikeus Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan eli Kelan maksamiin etuuksiin. Oikeus etuuksiin voi olla joko Suomessa työskentelyn tai asumisen perusteella. Oikeus Kelan etuuksiin voi olla myös tilapäisesti tai vakinaisesti tai toistuvasti ulkomailla oleskelevalla asiakkaalla.

Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ja Kelan etuuksiin selvitetään siinä vaiheessa, kun asiakas hakee etuutta Kelasta tai kun Kelan etuutta saava henkilö muuttaa Suomesta ulkomaille.

Lisätietoa sosiaaliturvaan kuulumisesta:

[Ulkomailta Suomeen - kela.fi](https://www.kela.fi/ulkomailta-suomeen)

9.3. Turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten oikeus Kelan etuuksiin

Turvapaikkaa hakeva henkilö ei voi saada Kelan etuuksia ennen kuin hänelle on myönnetty oleskelupa. Kiintiöpakolaisella on oikeus Kelan etuuksiin heti muutosta lukien. Kun henkilö on saanut Suomesta turvapaikan, on hänellä oikeus Kelan etuuksiin, jos hänen tarkoituksenaan on jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan. Ratkaisu Suomessa asumisesta tehdään etuushakemuksen käsittelyn yhteydessä. Asiakkaan on täytettävä etuushakemuksen lisäksi ilmoitus Suomeen muutosta.

Tilapäinen suojelu, Ukrainasta sotaa pakenevien oikeus Kelan etuuksiin

Lisätietoa: [Tietoa Ukrainan sodan vaikutuksista Kelan etuuksiin - kela.fi](https://www.kela.fi/tietoa-ukrainan-sodan-vaikutuksista-kelan-etuuksiin)

9.4. Asiointi Kelassa

Kelan puhelinpalvelu on avoinna ma – pe klo 9-16.

Palvelunumerot: [Soita Kelaan - kela.fi](https://www.kela.fi/soita-kelaan)

Palvelupistepalvelu

Lähimmät palvelupiste palvelut löytyvät

[Tule käymään Kelassa - kela.fi](https://www.kela.fi/tule-kaymaan-kelassa)

Asiointi ajanvarauksella

Ajantasaiset ohjeet asiakkaille ajanvarauspalvelusta: [Varaa aika - kela.fi](#)

Yhteistyökumppaneiden ajanvarauspalvelun ohjeet:

[Ajan varaaminen asiakkaalle - Yhteistyökumppanit - kela.fi](#)

Asiointi verkossa

Lähes kaikki Kela asiat voi hoitaa asiointipalvelu OmaKelassa.

[Asiointipalvelu OmaKela - kela.fi](#)

9.5. Asiointi toisen puolesta

Tietoa asioinnista toisen puolesta löytyy useilla kielillä:

[Kela kertoo valtuuttamisesta monella kielellä - Ajankohtaista - kela.fi](#)

9.6. Kelan tulkkipalvelu

Kelan asiakkailla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos asiointi Kelassa ei onnistu tarjotuilla palvelukielillä. Tulkki voidaan tilata Kela-asian hoitamista varten, jos palvelutilanne ei muuten edisty yhteisen kielen puutteen takia. Esimerkiksi oleskeluluvalla tai vakuuttamisella ei ole vaikutusta oikeuteen käyttää tulkkauspalveluja Kela-asioita hoidettaessa.

9.7. Tietoa Kelan etuuksista ja palveluista

Lisätietoa Kelan etuuksista ja palvelusta löytyy Kelan kotisivuilta www.kela.fi. Kotisivut palvelevat tällä hetkellä seuraavilla kielillä: englanti, arabia, dari, kurdi (sorani), persia (farsi), somali, ukraina, venäjä, viro. Sivuilta löytyy myös turvapaikanhakijoille suunnattuja asiointioppaita (video ja esitteitä eri kielillä) Kelan asiointiin. Linkki: [Kelakanava - YouTube](#)

9.8. Muita palveluita

InfoFinland.fi palvelusta löytyy tietoja muutosta Suomeen, työpaikoista, opiskelusta, oleskeluluvista, asumisesta ja jokapäiväisestä elämästä Suomessa. Monikielisiä suomalaisen yhteiskuntaan ja kulttuuriin liittyviä materiaaleja maahanmuuttajille on koottu [tänne](#).

11. TYÖ- JA ELINKEINOHALLINNON SEKÄ TYÖLLISYYDEN KUNTAKOKEILUN PALVELUT

Työ- ja elinkeinotoimisto tai Työllisyyden kuntakokeilu vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoututumista edistävästä ja tukevasta työvoimapalveluista (Laki kotouttamisen edistämisestä 186/2010, 40 § ja Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta 1269/2020, 12 §). Työikäisten kotouttaminen painottuu julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisiin työllistymistä edistäviin toimiin,

kuten ohjaamiseen avoimiin työpaikkoihin, työvoimakoulutukseen ja muihin ammatillisen kehittymisen palveluihin, kotoutumislain mukaiseen sekä työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen koulutukseen sekä muihin työllistymistä edistäviin palveluihin.

Kunta vastaa palveluiden järjestämisestä sellaiselle maahanmuuttajalle, joka ei ikänsä, terveydentilansa, perhetilanteen tai muun syyn vuoksi voi osallistua työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin.

10.1. Asiointi TE – toimistossa tai työllisyyden kuntakokeilussa

TE-toimiston ja Työllisyyden kuntakokeilun palvelut toteutetaan monikanavaisesti henkilökohtaisena palveluna, verkkopalveluna ja puhelinpalveluna. Työnhakijoita neuvotaan käyttämään asiointissa hänen tilanteeseensa tarkoituksenmukaisinta palvelukanavaa. Verkkopalvelussa [Työmarkkinatori \(tyomarkkinatori.fi\)](https://tyomarkkinatori.fi) voi muun muassa ilmoittautua työnhakijaksi, ilmoittaa työnhakuun liittyvistä muutoksista, tarkistaa omia asiakastietoja, antaa työttömyysturvaan liittyviä selvityksiä, hakea koulutuksiin ja päättää työhaun. Työvoimapalveluista ja kotoutumisesta on verkkopalvelussa tarjolla maahanmuuttajille videoina kuudella kielellä ja esitteitä 14:lla eri kielellä kotoutumispalvelut maahanmuuttajalle.

Valtakunnallinen henkilöasiakkaan puhelinpalvelu 0295 025 500 neuvoo työnhakija-asiakkaita TE-palveluissa, sähköisessä asiointissa ja ohjaa palvelutarpeen mukaisiin palveluihin. Lisäksi koulutusneuvontaa saa numerosta 0295 020 702, työttömyysturvaneuvontaa numerosta 0295 020 701 sekä palvelua venäjän kielellä 0295 020 715.

Jämsän kaupungin työllisyyden kuntakokeilu palvelee 020 638 2023.

Ensimmäisellä asiointikerralla on maahanmuuttaja-asiakkaalla hyvä olla mukana passi, oleskelulupa tai poliisilta saatu EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröintitodistus, maistraatista saatu väestörekisteriote tai asiakirja, jolla osoitetaan suomalainen henkilötunnus (esim. Kela-kortti) sekä työ- ja koulutodistukset suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi käännettyinä.

Keski-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto palvelee asiakkaita Jämsässä ajanvarauksella. Ajanvarausajasta sovitaan yhdessä TE-toimiston asiantuntijan kanssa.

Jämsän työllisyyden kuntakokeilu palvelee asiakkaita ajanvarauksella ja puhelimitse.

Maahanmuuttajalla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos asiointi ajanvarauksella ei onnistu suomen tai ruotsin kielellä. Tulkkauksen tilaa TE-toimisto tai Kuntakokeilu ja se järjestetään pääsääntöisesti etätulkkauksena puhelimitse tai etäyhteyksilaittein.

TE-toimiston vastuulla on työllisyys- ja kotoutumispalveluiden järjestäminen niille

asiakkaille, jotka eivät kuulu työllisyyden kuntakokeilun asiakkaiksi.

10.2. Oikeus kotoutumissuunnitelmaan

Työnhakijaksi rekisteröidytään TE-palveluissa, joka ohjaa asiakkaan tarvittaessa työllisyyden kuntakokeiluun. Työllisyyden kuntakokeilu tekee asiakkaakseen ohjatulle maahan muuttaneelle tarvittavan palvelutarvearvion, alkukartoituksen ja laatii mahdollisen kotoutumissuunnitelman.

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan on työttömällä maahanmuuttajalla, kun hän on rekisteröitynyt työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisen työvoimapalvelulain edellyttämällä tavalla tai hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, mikäli hän tehdyn alkukartoituksen perusteella on sen tarpeessa.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröinnistä. Kotoutumissuunnitelman kesto on yksilöllinen, kuitenkin niin, että ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään vuodeksi. Kotoutumissuunnitelman enimmäisaika on kolme vuotta, mutta sitä voidaan pidentää yksilöllisin perustein enintään kahdella vuodella, mikäli maahanmuuttajan katsotaan tarvitsevan kotoutumiseensa erityistä tukea. Kotoutumissuunnitelman toteutumisen estyessä vamma, sairaus, äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan tai muun vastaavan syy vuoksi tilapäisesti, kotoutumisaikaa voidaan jatkaa tätä vastaavalla ajalla.

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Alkukartoituksen perusteella työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman.

Kotoutumissuunnitelman työllisyyspalveluun ohjatulle vieraskieliselle asiakkaalle laatii kunta. Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan yksilöllisesti maahanmuuttajan kanssa niistä toimista ja palveluista, jotka tukevat hänen mahdollisuuksiaan hankkia riittävä suomen kielen taito sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia taitoja. Näin edistetään maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan yhdenvertaisesti.

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mutta kotoutumis- ja työllistymissuunnitelmaan se voidaan sisällyttää myös omaehtoisena opiskeluna. ELY-keskus vastaa työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä toimialueellaan. TE-toimisto/työllisyyden kuntakokeilu ohjaa maahanmuuttajan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen koulutukseen. Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuuden ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen kielen opetusta ja tarvittaessa ohjataan omaehtoisena koulutuksena

järjestettävään luku- ja kirjoitustaidon sekä muuhun opetukseen, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen kielessä toimivan peruskielitaidon.

Työvoimapalvelujen avulla maahanmuuttajaa ohjataan työmarkkinoille. Palvelujen avulla maahanmuuttaja voi kehittää ammatillista osaamistaan tai opiskella uuden ammatin, tutustua suomalaiseen työelämään työkokeilussa sekä työllistyä palkkatuella työhön. Lisätietoja: TE-toimiston palveluista saa työ- ja elinkeinohallinnon verkkosivuilta osoitteesta www.te-palvelut.fi

Jämsän työllisyyden kuntakokeilun ajantasaiset yhteystiedot löytyy osoitteesta www.jakesa.fi

10.3. Tilapäistä suojelua hakeneen oikeus työntekoon

Tilapäinen suojelu perustuu EU:n tilapäisen suojelun direktiiviin. Direktiivissä lähdetään siitä, että sen alaan kuuluva henkilö saa suojelua. Tästä syystä siinä ei erikseen säädetä suojeluun liittyvien oikeuksien alkamisajankohdasta.

Tilapäistä suojelua hakeneella on oikeus työntekoon heti, kun hän on jättänyt hakemuksensa. Hänen ei siten tarvitse odottaa oleskeluluvan myöntämistä eikä oleskelulupakorttia voidakseen työskennellä. Todistus hakemuksen rekisteröinnistä riittää. Poliisi tai rajaviranomainen antaa tilapäisen suojelun hakijoille todistuksen hakemuksen rekisteröinnistä.

12. POLIISIN PALVELUT

Poliisi niin kuin muidenkin viranomaisten toimintaa säädellään lainsäädännöllä ja kaikilta Suomessa asuvilta ihmisiltä odotetaan lakien noudattamista.

Eri maiden kansalaisten käsitys lainsäädännöstä, ihmisten oikeuksista ja velvollisuuksista saattaa vaihdella melkoisesti. Se mikä on sallittua kotimaassa saattaakin olla lailla kiellettyä ulkomailla. Maahanmuuttajalle olisi tärkeää oppia tuntemaan uuden kotimaan viranomaisten toimivaltaan, menettelytapoihin sekä asiointikäytäntöihin liittyviä asioita.

Poliisi on Suomen sisäisestä turvallisuudesta huolehtiva viranomainen, jonka toimialaan kuuluvat ulkomaalaisten maahanmuuttoon ja maassa oleskeluun sekä osin turvapaikkatutkintaan liittyvät asiat.

Internetistä Poliisin ja Maahanmuuttoviraston verkkosivuilta (www.poliisi.fi ja www.migri.fi) on löydettävissä runsaasti ja usealla kielellä maahanmuuttajille tarkoitettuja ohjeita. Viranomaisten käytettävissä on lisäksi monipuoliset tulkkauspalvelut.

Pirkanmaan ja Keski-Suomen maakunnissa poliisitoimesta vastaa Sisä-Suomen poliisilaitos.

Tampereen pääpoliisiasemalla turvapaikka- ja ulkomaalaisasioita hoitaa ulkomaalais-tutkintaryhmä, joka vastaa näiden asioiden tutkinnasta koko Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella. Myös Jyväskylän poliisiasemalla toimii edellä mainitun ryhmän osa.

Ulkomaalaislupa asioita hoidetaan Tampereen pääpoliisiasemalla sekä Jyväskylän poliisiasemalla. Ulkomaalaislupahallinto vastaa lupa asioita koskeviin tiedusteluihin ja ottaa vastaan lupahakemuksia.

Jämsän poliisiasemalla otetaan vastaan lupahakemuksia ja annetaan mahdollisuuksien mukaan neuvontaa ja ohjeita. Tarvittaessa ohjataan kysymykset Tampereen tai Jyväskylän poliisiasemille.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen lupahallinnon kautta selviävät passiasioihin, ajo- oikeuteen, henkilöllisyystodistuksiin sekä kansalaisuus- ja oleskelulupiin liittyvät kysymykset.

Lupapalvelusta annetaan ongelmatilanteisiin monenlaisia käytännön ohjeita ja neuvoja. Yleisimmin maahanmuuttajien kiinnostusta herättävät ajo-oikeusasiat ja erityisesti se, voiko entisen kotimaan ajokortilla kuljettaa autoa Suomessa. Poliisin neuvona on kysyä asiaa poliisilta tai poliisin lupayksiköstä, näin välttää epätietoisuudelta ja ongelmilta.

Poliisi on muiden viranomaisten mukana tarjoamassa koulutusta ja neuvoja maahanmuuttajille. Poliisin kannalta katsoen on erityisen positiivista, jos poliisille tarjoutuu tilaisuus yhteisiin tilaisuuksiin, jotka ovat omiaan vähentämään ennakkoluuloja ja epätietoisuutta sekä lisäämään monipuolista vuorovaikutusta. Vuorovaikutustilaisuuksien sisällöstä on hyvä neuvotella etukäteen, vaikkapa paikallisen poliisiaseman kanssa, tässä tapauksessa Jämsän poliisiasemalla. Käsiteltäviä aiheita ovat usein suomalaisten tapakulttuuriin, jokamiehenoikeuksiin sekä asumiseen liittyvät sekä maahanmuuttajien itsensä esille tuomat asiat.

13. EVL SEURAKUNNAN PALVELUT

Seurakunnan eri työmuodot tarjoavat monipuolista toimintaa kaiken ikäisille. Perhekerhot on tarkoitettu kotona päivisin oleville lapsille ja vanhemmille. Alle kouluikäisille on myös omia, ikäryhmien mukaan toteutettavia kerhoja. Kouluikäisille on erilaisia harrastekerhoja (mm. liikunta- ja kokkikerhot) sekä leiritoimintaa. Nuorille järjestetään omia iltojaan nuorisotilioissa, heillekin on lisäksi leiritoimintaa. Musiikkityö tarjoaa mahdollisuuksia osallistua kuoro- ja bänditoimintaan. Diakoniatyö auttaa monin eri tavoin. Apu voi olla taloudellista, henkistä tai hengellistä. Vanhemmalle väelle on tarjolla erilaisia kerhoja ja ryhmiä. Niihin voivat kaikki halukkaat osallistua. Seurakunnassa järjestetään vuosittain paljon erilaisia tapahtumia, joihin kaikki ja kaikenikäiset voivat osallistua. Viikoittaiset jumalanpalvelukset seurakunnan eri kirkoissa ovat myös kaikille avoimia.

Seurakunta on mukana elämän isoissa taitekohdissa. Niitä ovat kaste, rippikoulu ja

konfirmaatio, avioliittoon vihkiminen sekä hautaan siunaamiset. Näistä sovitaan aina erikseen.

Seurakunnan työntekijöihin voi myös ottaa rohkeasti yhteyttä. Kristillisen ihmiskäsityksen pohjalta toimien arvostamme ja kunnioitamme jokaista ihmistä, riippumatta hänen uskonnostaan, elämänkatsomuksestaan tai vakaumuksestaan. Seurakunta tarjoaa luontevan ja turvallisen yhteisön löytää sosiaalista verkostoa, mielekästä tekemistä ja tarkoitusta elämään. Seurakunta palvelee niin jäseniään kuin muitakin alueella asuvia ihmisiä.

Kaikesta seurakunnan toiminnasta saa tietoa seurakunnan nettisivuilta www.jamsanseurakunta.fi, Facebookista tai paikallislehtien ilmoituksista.

14. SPR

Valtiolla ja kunnilla on vastuu maahanmuuttajien kotoutumisesta. Suomen Punainen Risti toimii viranomaisten tukena yhteistyössä verkostojen, eri järjestöjen ja yritysten kanssa. Punainen Risti järjestää vapaa-ajan toimintaa ja välittää vapaaehtoisia ystäviä Suomeen muuttaneiden tueksi.

Asettuminen uuteen kulttuuriin vaatii uusien asioiden omaksumista. Alkuvaiheessa on tärkeää saada kontakteja paikallisiin ihmisiin sekä tutustua omaan paikkakuntaan ja suomalaiseen kulttuuriin.

SPR:n Jämsän osaston vapaaehtoiset ylläpitävät Kohtaamispaikkaa tilapäisen avun tarpeessa oleville osoitteessa Keskuskatu 16, Jämsä, entisen Nurkkiksen tiloissa. Kohtaamispaikassa vastaanotetaan ja lajitellaan lahjoitustavaraa ja jaetaan niitä apua tarvitseville.

Vapaaehtoiset auttavat myös erilaisissa arjen asioissa, esim. kaupassa asioimiseen liittyen. Apu on ns. lyhytkestoisien vapaaehtoistoiminnan muoto. Avunpyynnöt tulevat vastaanottokeskuksen kautta vastuuvapaaehtoisille ja he organisoivat tehtävään halukkaat vapaaehtoiset.

<https://rednet.punainenristi.fi/jamsa>

15. KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Keski-Suomessa kotouttamisasiosta tiedottaa alueen ELY-keskuksen maahanmuuttoasiantuntija. Hän myös opastaa ja koordinoi alueellisia kotouttamisverkostoja.

Maahanmuuttoasiantuntija Marja Riikonen
Sähköposti marja.riikonen@ely-keskus.fi
Puhelin +358 295 024 712

16. KIELIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

Kielipalvelut (tulkkaus- ja käännöspalvelut) mahdollistavat maahanmuuttajille yhdenvertaisen ja sujuvan asioimisen viranomaisten kanssa. Tulkkaus- ja käännöspalveluilla edistetään kielellistä tasa-arvoa sekä varmistetaan asiakkaan ja viranomaisen oikeusturva. Palvelut on tarkoitettu ensisijaisesti maahantulon alkuvaiheeseen, sillä kotoutumisen tavoitteena on suomen kielen vähittäinen oppiminen itsenäisen asioimisen tueksi.

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa suomen kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomaisen huolehtii mahdollisuuksien mukaan kielipalvelujen järjestämisestä myös muussa maahanmuuttajien oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien tulkkaus- ja käännöspalvelut järjestää vastaanottokeskus.

Asioimistulkkaus on tyypillisesti peräkkäistulkkausta, joka voi tapahtua paikan päällä tai etätulkkauksena (puhelin tai video). Jämsän seutua palvelee useat eri palveluntuottajat. Jämsän sosiaalitoimessa on käytössä kaksi Túlka puhelinta, joilla saa yhteyden useilla yleisimmillä kielillä tulkkiin ilman erillistä ajanvarausta. Viranomaisten tulisi varautua menoarvioissaan kielipalveluista aiheutuviin kustannuksiin.

Valtio korvaa pakolaisten vastaanotosta sopimuksen tehneille kunnille tulkkaus- ja käännöskulut, kun on kyse sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista tai kotoutumista tukevien palveluiden käyttöön ohjaamisesta. Kunnalle korvaukset maksaa ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintopalveluja tuottava kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus). Korvaukset haetaan aluehallinnon asiointipalvelun kautta. Suomen kansalaisuuden saamisen jälkeen kustannuksia ei korvata. Lisäksi valtion varoista korvataan viranomaisille entisen Neuvostoliiton alueelta saapuneiden paluumuuttajien tulkkaus- ja käännöspalvelut puolen vuoden ajan. Muiden maahanmuuttajien osalta palvelun tilaaja vastaa tulkkaus- ja käännöspalvelujen kustannuksista.

17. KOTOUTTAMISEEN LIITTYVIEN KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN KUNNILLE

Kunnat ovat kotoutumislain mukaisesti oikeutettuja valtion maksamiin korvauksiin kotoutumispalveluiden järjestämisestä. Korvaukset on tarkoitettu pakolaisten ohjaukseen ja neuvontaan sekä muuhun heidän kotoutumistaan tukevaan toimintaan.

Korvausten edellytyksenä on kotoutumislain mukaisesti tehty kunnan kotouttamisohjelma ja ELY-keskuksen kanssa tehty sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

KEHA-keskus korvaa kunnille pakolaisten vastaanottoon liittyviä kustannuksia:

- Pakolaisten vastaanottoon liittyvät korvaukset
- Paluumuuttoavustukseen liittyvät korvaukset

- Toimeentulotukeen liittyvät korvaukset

Lisäksi KEHA-keskus korvaa kunnille seuraavia kustannuksia:

- Entisen Neuvostoliiton alueelta tuleviin henkilöihin liittyvät kustannukset
- Maahanmuuttajien alkukartoitusten toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset
- Erityiskustannuskorvauksia

Laskennallista korvausta saa jokaisesta vastaanotetusta henkilöstä seuraavasti:

- 2 300 €/vuosi yli 7-vuotiaista ja sitä vanhemmista
- 6 845 €/vuosi alle 7-vuotiaista

Laskennallinen korvaus tullaan 1.1.2023 alkaen jakamaan kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Laskennallinen korvaus määritellään valtioneuvoston asetuksessa. Uusi asetus on lausuntokierroksella, joka päättyy lokakuun 2022 lopussa.

Korvausaika on kiintiöpakolaisilla neljä vuotta ja turvapaikkamenettelyn kautta tulleista henkilöillä kolme vuotta.

Lisäksi korvataan todellisten kulujen mukaan

- toimeentulotuen kustannukset kolmen vuoden ajan ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä
- sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksia
- tulkkipalvelun käytön kustannukset ilman määräaikaa
- kotoutumiskustannuksia

Kohderyhmään kuuluvat henkilöt huomioidaan myös valtiosuoksissa, joita kunnille maksetaan oppivelvollisuusikäisten maahanmuuttajalasten määrän mukaan. Työ- ja elinkeinohallinto rahoittaa lisäksi kotoutumiskoulutusta ja opetushallinto valmistavaa opetusta. Myös erilaisia hankerahoituksia on mahdollista hakea kotouttamisen ja kotoutumisen edistämiseksi.

Kotoutumislain mukaisten korvausten maksamisesta kunnille vastaa ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, KEHA-keskus. ELY-keskukset eivät hoida maksuliikennettä Laskennallisten kustannusten korvaukset KEHA-keskus maksaa kunnille automaattisesti ilman erillistä hakemusmenettelyä.

Eryityiskustannuskorvauksia haettaessa kunnan pitää ensin tehdä ELY-keskukselle hakemus, jonka perusteella ELY-keskus ja kunta tekevät erityiskustannussopimuksen.

Eryityiskustannussopimuksen perusteella ja todellisten kustannusten mukaan haettavat korvaukset haetaan ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta (KEHA-keskus).

Lisätietoja: <http://www.elykeskus.fi>

18. KUNTIEN KORVAUKSET VASTAANOTTOPALVELUIDEN TUOTTAMISESTA TILAPÄISTÄ SUOJELUA SAAVILLE

Maahanmuuttovirasto on valmistellut hallituksen toimeksiannosta toimintamallin, jossa kuntien majoittamat tilapäisen suojelun piirissä olevat henkilöt saavat tarvitsemansa vastaanottopalvelut ilman, että kuntaan perustetaan omaa vastaanottokeskusta. Kunnat saavat valtiolta korvausta sovittujen palveluiden tuottamisesta.

Vuonna 2022 Ukrainan sodan takia paenneita on Suomessa jo useissa kunnissa joko yksityisessä tai kuntien osoittamassa majoituksessa. Uuden mallin tavoitteena on, että tiettyyn kuntaan asettuneet, kuntien majoittamat ukrainalaiset voisivat halutessaan myös jatkaa asumistaan siellä. Palveluita saadakseen heidän ei siis tarvitse muuttaa kuntaan, jossa on vastaanottokeskus.

Jokainen tilapäistä suojelua hakenut tai saava on kirjoilla jossakin vastaanottokeskuksessa, vaikka asuisikin yksityisessä tai kunnan tarjoamassa majoituksessa.

Uudessa toimintamallissa kunta voi tehdä vastaanottokeskuksen kanssa sopimuksen siitä, mitä vastaanottopalveluita kunta itse tuottaa niille henkilöille, joita se majoittaa alueellaan. Näitä voivat olla pelkkä majoitus tai sovittaessa myös terveydenhuollon palvelut ja välttämättömät sosiaalipalvelut. Korvattavien palveluiden on oltava vastaanottolain mukaisia.

Terveydenhuollon palvelut ja välttämättömät sosiaalipalvelut voidaan jatkossakin järjestää myös vastaanottokeskuksen kautta. Vastaanottokeskus ja kunta sopivat toimivimmasta ratkaisusta yhdessä.

Maahanmuuttovirasto maksaa kunnalle korvausta vastaanottokeskuksen kautta. Korvausta voidaan maksaa siitä lähtien, kun tilapäinen suojelu otettiin käyttöön 4.3.2022, tarvittaessa takautuvasti maaliskuulta. Maahanmuuttovirasto tiedottaa tarkemmin korvattavista kustannuksista ja ohjeistaa kuntia sopimus- ja korvauskäytännöistä.

Vain kunnille maksetaan korvausta. Yksityishenkilöille tai muille toimijoille ei korvata majoituksen tai muiden palveluiden tuottamisesta aiheutuvia kuluja.

Hallitus on myös sitoutunut varmistamaan, että Venäjän hyökkäystä pakenevat lapset saava apua ja pääsevät riittävän kieliopetuksen turvin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen pariin. Myös oppilashuollon palveluihin panostetaan, sillä sopeutuminen uuteen arkeen sotakokemusten jälkeen ei ole lapsille ja nuorille helppoa.

Kunnille korvataan kulut kuntien järjestämistä palveluista, joiden tarkoitus on auttaa Ukrainasta paenneita lapsia ja turvata heidän oppimisensa edellytykset.

Näitä ovat:

- varhaiskasvatus valtionavustuksella vuonna 2022 sekä tilapäislailla vuonna 2023
- perusopetuksen valmistava opetus
- suomen tai ruotsin sekä oman äidinkielen opetus
- riittävät oppilashuollon palvelut

Tilapäisen suojelun tarkoituksena on, että Ukrainasta paenneille voidaan tarjota väliaikaista suojelua nopeasti. Tilapäistä suojelua saavilla ei ole pääsääntöisesti ollut tähän asti mahdollista saada kotikuntalain mukaista kotikuntaa.

Toistaiseksi tilapäisen suojelun piirissä olevien palvelut toteutetaan joustavasti yhteistyössä kuntien kanssa. Sisäministeriö julkaise kesäkuussa 2022 selvityksen tilapäistä suojelua saavien palveluista, kotikuntaoikeudesta ja tarvittavista muutoksista.

<https://intermin.fi/-/1410853/ministerityoryhma-keskusteli-ukrainasta-paenneiden-oikeudesta-kotikuntaa>

Ministeriöissä valmistellaan parhaillaan lakimuutoksia kotoutumislakiin ja vastaanottolakiin huomioiden kotikuntalain mukaisen kotikunnan saaminen tilapäistä suojelua saavilla. Ensi vuoden maaliskuussa suurella osalla tilapäistä suojelua saavilla tulee vuosi täyteen asumista Suomessa ja heillä on mahdollisuus hakea kotikuntalain mukaista kotikuntaa, edellyttäen että heillä on tarkoitus jäädä Suomeen pysyvästi. Kotoutumislaisilla tilapäistä suojelua saavat, joille on myönnetty kotikunta, otettaisiin lain soveltamisen piiriin. Lakimuutoksen myötä kunnilla on mahdollisuus saada kuntakorvauksia heistä. Kotikunnan saamisen myötä kasvaa kuntien ja muiden viranomaisten vastuu palvelujen järjestämisestä tilapäistä suojelua saaville, kun kotikunnan saaneet asiakkaat eivät ole enää vastaanottojärjestelmän piirissä.

19. TIEDOTTAMINEN

Tiedottamisella on tärkeä merkitys maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisessä. Tiedon saatavuuteen ja ymmärrettävyyteen tulisi kiinnittää huomiota kaikilla toimialoilla. Jämsän kaupungin internetsivuilla tulee jatkossa olla tietoa paikallisista palveluista suomen kielen lisäksi myös vähintään englanniksi.

20. KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS

Vuoden 2023 alusta kotouttamisohjelman laadinnan vastuu jää kunnalle, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa.

Kunnan monialainen maahanmuuttajatyöryhmä kokoontuu jatkossa tarpeen mukaan. Kokouksessa käydään läpi maahanmuuttotyön tilannetta ja tehdään tarvittaessa muutoksia/päivityksiä kotouttamisohjelmaan. Maahanmuuttotyöryhmän kutsuu koolle

kunnan nimetty vastuuhenkilö, esim. kunnan kotouttamiskoordinaattori.

Jämsän kaupungin kotouttamisohjelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan kerran valtuustokaudessa.

21. TIETOLÄHTEITÄ

- **Valtioneuvosto** <https://valtioneuvosto.fi/etusivu>
- **Työ- ja elinkeinoministeriö** www.kotouttaminen.fi
- **Sisäministeriö** <http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto>
- **Maahanmuuttovirasto** <http://www.migri.fi/>
- **Väestöliitto** <http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/>
- **Monikulttuurisen pedagogiikan sivusto** <http://www.moped.fi/index.html>